

**СТОП
ДІЯС**

АЧС: АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ПІДОЗРІ, У РАЗІ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДІАГНОЗУ ТА ПРИ ВІДНОВЛЕННІ ВИРОБНИЦТВА

Підготовано експертами Асоціації «Свинарі України» та Продовольчої сільськогосподарської організації ООН.

НАЙГОЛОВНІШЕ!!!

У час складної епізоотичної ситуації щодо АЧС в Україні, **будь-які аномалії у поведінці свиней чи ознаки захворювання (не говорячи про випадки загибелі), слід розглядати як імовірний спалах АЧС.** Адже ознаки хвороби, число вражених і загиблих тварин **можуть варіювати залежно від шляхів, дози зараження, генотипу збудника та інших обставин і не завжди відповідають типовому опису перебігу цього захворювання.**

Лікування тварин або **будь-які намагання самотужки вийти з цієї ситуації лише додатково її ускладнять, сприятимуть подальшому поширенню інфекції і, у випадку доведення навмисних дій, можуть бути розцінені як злочин з відповідними до його тяжкості процесуальними наслідками.**

ПРИ ПІДОЗРІ НА АЧС

1. Власник або ветеринар ферми **негайно повідомляють** дільничного лікаря ветмедицини або спеціалістів державної установи ветмедицини і до прибуття спеціалістів компетентного органу припиняють переміщення тварин, сировини та продукції тваринного походження, обслуговуючого персоналу.
2. З метою встановлення факту захворювання (загибелі) свиней на місце прибуває оперативна група, направлена Головним державним ветеринарним інспектором району.
3. На місці захворювання (загибелі) свиней оперативна група проводить епізоотичне розслідування для уточнення діагнозу (у тому числі встановлює кількість наявного поголів'я у господарстві, їх клінічний стан; хто відвідував господарство, звідки завозилися корми/поголів'я впродовж останніх 3 тижнів тощо), встановлення джерел і шляхів занесення збудника хвороби.
4. Якщо результати епізоотичного розслідування вказують, що вірус АЧС міг бути занесений з інших регіонів, ті мають бути негайно поінформовані, а епізоотичне розслідування розпочинається і в місці походження контамінованого матеріалу або заражених тварин.

5. Розпорядженням **Головного державного інспектора району:**

у населеному пункті:

- здійснюють облік свиней різних вікових категорій та складають список з кількістю уже хворих свиней, загиблих і ймовірно інфікованих у кожній із категорій;
- забороняється безконтрольне переміщення людей та транспорту на відповідні території без належної санобробки.

Усі заходи щодо контролю АЧС регламентовані [«Інструкцією щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней»](#).

у господарстві, де виникла підозра щодо АЧС:

- ізолюють хворих і підозрілих на захворювання тварин у тому самому приміщенні, де вони перебували;
- припиняють реалізацію тварин (усіх видів), їх забій та реалізацію продуктів їхнього забою;
- забороняється виїзд та в'їзд будь-якого транспорту на територію господарства, де запідозрили АЧС, вихід обслуговуючого персоналу господарства без санітарної обробки, а також вивіз за територію господарства продуктів і сировини тваринного походження, кормів та інших вантажів. На вході-виході з виробничих корпусів забезпечують проведення дезінфекції.

6. Після повідомлення про підозру на АЧС **Головний державний інспектор ветеринарної медицини області** у разі необхідності відряджає в місце підозри спалаху хвороби спеціалістів ветеринарної медицини, у тому числі спеціалістів акредитованої уповноваженої державної лабораторії ветмедицини для уточнення діагнозу та відбору патологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

7. Для лабораторних досліджень направляють зразки крові, селезінки, лімфатичних вузлів (підщелепових, мезентеріальних) від 1-3-х вимушено забитих хворих або загиблих свиней (також можуть відбирати часточки печінки, легенів і нирок). Біологічний матеріал доставляють автотранспортом з нарочним в акредитовану вповноважену державну лабораторію ветмедицини або ДНДІЛДВСЕ.

ЗАХОДИ З ЛІКВІДАЦІЇ АЧС

Після одержання інформації про встановлення діагнозу на АЧС, збирається Державна надзвичайна протиепізоотична комісія (ДНПК) району чи області (залежно від масштабу та локації спалаху).

ДНПК:

- оголошує про спалах АЧС,
- встановлює карантин,
- визначає межі спалаху, **зони захисту** (зона на території, яка безпосередньо межує з епізоотичним вогнищем радіусом не менше 3 км, але не більше 10 км) **та зони нагляду** (територія радіусом до 10 км від зовнішніх меж зони захисту);
- організовує у зонах проведення протиепізоотичних заходів, зокрема:
  - організовується через місцеві органи державної влади облік усього поголів'я свиней в зонах захисту та нагляду;
  - організовується виділення необхідної техніки, дезінфекцій-

Згідно з [Положенням](#), до складу ДНПК входять заступники Головного державного інспектора ветеринарної медицини України, керівники Мінагрополітики, МВС, Мінекономіки, МОЗ, Мінінфраструктури, МНС, Держкомлісгопу, Адміністрації Держприкордонслужби, Держмитслужби, МЗС, СБУ, ДПС, а також Національної академії аграрних наук та посадові особи інших органів, громадських організацій та наукових установ, визначені Кабінетом Міністрів України.

- них машин, транспортних засобів, бульдозерів, скреперів та інших технічних і дезінфекційних засобів для проведення земляних та інших робіт;
- визначаються м'ясопереробні підприємства для забою і переробки свиней із зони захисту;
- створюються спеціальні загони (групи), які працюють під керівництвом та виконують затверджені ДНПК заходи.

ЗАХОДИ В ОСОБИСТОМУ СЕЛЯНСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

1. Створено групи для вилучення тварин, до складу яких входять представники органів, визначених ДНПК.
2. Вилучають, умертвляють та спалюють всіх свиней у неблагополучному пункті.
3. Якщо спалити трупи тварин немає можливості, їх закопують у визначеному ДНПК місці на глибину не менше 2-х метрів.
4. Крім того, знімають шар землі завтовшки 10-15 см з приміщень, де утримувалися свині, і разом з гноєм закопують у місці спалення трупів на глибину не менше 1,5 метра.
5. Гній пересипають сухим хлорним вапном, яке містить не менше 25 % активного хлору, з розрахунку 0,5 кг/м², зволожують водою або знезаражують іншим засобом та переміщають у траншею.

6. Спалюють туші тварин, свинину, ймовірно контаміновані матеріали, речовини та відходи, дерев'яний та малоцінний інвентар у визначеному ДНПК місці.
7. Проводять дератизацію, трупи гризунів спалюють.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ!

Проводити земельні роботи на місці захоронення упродовж року.

8. Дезінфікують транспорт, задіяний у ліквідації спалаху, у місцях доставки трупів тварин та інших відходів та на виїзді з неблагополучного пункту.
9. Дезінфікують спецодяг та спецвзуття персоналу, задіяного в проведенні заходів. Одноразовий спецодяг спалюють.

ЗАХОДИ У СВИНОГОСПОДАРСТВІ

1. Встановлюють карантинний пост на дорозі при в'їзді до неблагополучного пункту. Пост функціонує цілодобово, поки не буде проведена заключна дезінфекція.
2. Перекривають усі виїзди і заїзди до неблагополучного пункту по польових дорогах, залишивши одну дорогу, зі встановленим карантинним постом та обладнанням для дезінфекції автотранспорту.
3. При в'їздах та виїздах встановлюють попереджувальні знаки з написом

СТОП
КАРАНТИН!
АФРИКАНСЬКА
ЧУМА
СВИНЕЙ

Джерело: <https://dt.ua>

“Карантин” та знаки, які вказують на об’їзд карантинної зони.

4. Знезаражують транспорт, що виїжджає з неблагополучного пункту, та взуття людей.
5. Створюють умови для обов’язкової щоденної санітарно-гігієнічної обробки осіб, задіяних у виконанні заходів, та тих, які відвідали господарство.
6. Забезпечують необхідні побутові умови та харчування для осіб, задіяних у чергуванні на карантинних постах.
7. Затверджують робочі інструкції для осіб, задіяних у виконанні заходів;
8. Виділяють необхідну техніку, дезінфекційні машини, засоби, автотранспорт, бульдозери, скрепери та інші технічні та дезінфекційні засоби для виконання плану заходів;
9. Створюють групи для знищення свиней, до складу яких включають представників господарства та органів, визначених ДНПК;
10. Знищують свиней у найкоротший строк, після чого спалюють туші тварин та продукцію свинарства, ймовірно контаміновані матеріали, речовини та відходи у визначеному ДНПК місці;
11. Проводять дератизацію, трупи гризунів спалюють, знищують бродячих котів та собак гуманними методами
12. Дезінфікують транспорт, задіяний у виконанні заходів, у місцях доставки трупів тварин та інших відходів та на виїзді зі неблагополучного пункту;
13. Дезінфікують спецодяг та спецвзуття спеціалістів, задіяних у проведенні заходів. Одноразовий спецодяг спалюють;

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ!

- Ввезення та вивезення з території свиного господарства тварин усіх видів, продуктів та сировини тваринного походження, інвентарю, матеріалів, які можуть містити збудників АЧС (крім транспортування для спалювання).
- Вивезення з території продуктів рослинництва, кормів, інших вантажів.
- Впускати на територію господарства сторонніх осіб та транспорт, перегрупування поголів’я свиней господарств.

У господарстві, з якого надійшли інфіковані свині чи туші та в інших господарствах, що контактували з інфікованим об’єктом застосовують заходи, встановлені Інструкцією.

Крім території епізоотичного вогнища, ДНПК визначає заходи для недопущення поширення хвороби у зоні захисту та нагляду.

ЗАХОДИ В ЗОНІ ЗАХИСТУ

1. Проводять облік усього свинопоголів'я у господарствах усіх форм власності та попереджають власників про заборону продажу, переміщення, вигульного (вільного) утримання та безконтрольного забою свиней.
2. Здійснюють забій клінічно здорових свиней населення та господарств зони захисту у визначеному ДНПК місці та проведення лабораторних досліджень на АЧС туш від не менше 10% забитих тварин*.
3. Знищують та спалюють усіх свиней з ознаками захворювання.

* На практиці рішенням ДНПК затверджують спочатку відбір крові у живих тварин для дослідження на АЧС. На забій направляють лише тварин з негативним результатом, щоб не створити інфікований об'єкт.

ЗАХОДИ В ЗОНІ НАГЛЯДУ

1. Громадян у населених пунктах збирають та інформують щодо заходів проти поширення АЧС.
2. Проводять облік усього свинопоголів'я в господарствах усіх форм власності
3. Знищують бродячих котів та собак гуманними методами, проводять дератизацію на всіх господарствах.
4. Організують дезінфекцію виробничих приміщень.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ!

1. Ввозити та вивозити з господарств усіх форм власності живих свиней, продукції зі свинини та репродуктивний матеріал упродовж 40 днів після проведення дезінфекції у місці, де стався спалах (можна лише вивозити свиней на забій під контролем компетентного органу на визначеному ДНПК переробному підприємстві або забійному пункті).
2. Торгувати на ринках живцем або продуктами зі свинини (можна торгувати продукцією, отриманою на забійних та переробних підприємствах, які мають експлуатаційний дозвіл, за наявності супровідних ветеринарних документів);
3. Проводити виставки, ярмарки, базари та інші заходи, пов'язані з пересуванням та скупченням тварин.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ!

Торгувати на ринках живими свинями та продуктами з них (можна торгувати продукцією, отриманою на забійних та переробних підприємствах, які мають експлуатаційний дозвіл, за наявності супровідних ветеринарних документів).

